

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

_____ Т.Ф. Бірюкова

«_____» _____ 2021 р.

СОЦІОЛОГІЯ МИРОТВОРЕННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки докторів філософії
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності: 054 соціологія
освітньо-наукова програма: соціологія

Укладач: к.філос.н, доцент кафедри соціології І.О. Павленко

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від “27” серпня 2021 р.

Завідувач кафедри соціології
_____ В.О. Скворець

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від “___” _____ 2021 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління
_____ Н.В. Горло

Погоджено з навчальною лабораторією
інформаційного забезпечення освітнього
процесу

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 4	Вибіркова	
		Цикл вільного вибору аспіранта	
Спеціальність 054 соціологія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		2-й	
Освітньо-наукова програма Соціологія	Змістових модулів – 4	Лекції	
		14 год.	
		Семінарські	
Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) доктор філософії	Кількість поточних контрольних заходів – 12	14 год.	
		Самостійна робота	
		92 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціологія миротворення та соціальної безпеки» є ознайомлення аспірантів з основним інструментарієм соціологічних досліджень для досягнення миру у суспільстві, навчити ідентифікувати суб'єктів миру та війни за рахунок впливу нових воєнних подій на сучасну людину, підготувати здобувачів до практик миротворчості та подолання соціальних травм.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Соціологія миротворення та соціальної безпеки» є:

- формування уявлень про теоретичні основи миротворення та заходів безпеки;
- формування навичок переговорного процесу і медіації, як засобів вирішення міжособистісного конфлікту і травмування індивіда.
- формувати у аспірантів дослідницькі уміння, досвід роботи з підручниками, навчальними посібниками, науковою літературою, періодичними виданнями, іншими джерелами інформації;
- стимулювати аспірантів до систематичної самостійної навчальної праці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен набути таких **результатів навчання** (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

аспіранти мають **знати**:

- особливості розвитку миротворення у сучасному світі;
- базові поняття миротворення та соціальної безпеки;
- концептуальні моделі миротворення та соціальної безпеки;
- системи маніпулятивних технологій впливу на масову свідомість задля розвитку критичного мислення;

– основи технології формування миротворчих заходів.

аспіранти мають **вміти**:

- використовувати практичні навички в переговорному процесі і медіації;
- володіти техніками миротворення;
- самостійно долати наслідки посттравматичного синдрому після військових дій або в очікування війни;
- формувати систему миротворчих заходів для безпеки держави.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗКЗ. Здатність до формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору.	Участь у семінарських заняттях Написання аналітичного огляду Розв'язання практичних завдань Тестування у системі moodle
ЗК13. Здатність до міжособистісної взаємодії та комунікації; володіння технікою публічних виступів, риторики та аргументації.	Участь у семінарських заняттях Написання аналітичного огляду Розв'язання практичних завдань Тестування у системі moodle
СК2. Здатність до засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за спеціальністю соціологія	Участь у семінарських заняттях Написання аналітичного огляду Розв'язання практичних завдань Тестування у системі moodle
ПРН18. Знання та розуміння предметної області та змісту професійної діяльності соціолога.	Участь у семінарських заняттях Написання аналітичного огляду Розв'язання практичних завдань Тестування у системі moodle

Міждисциплінарні зв'язки пов'язують курс «Соціологія миротворення та соціальної безпеки» з такими науковими дисциплінами як: соціальне прогнозування, якісні методи соціального прогнозування, методологія та методика програмування соціологічного дослідження тощо. Становить собою базу для подальшого вивчення філософських курсів і спецкурсів, створює методологічні засади для формування навичок самостійної науково-дослідної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософсько-теоретичні засади миротворення

Історико-методологічні засади дослідження розвитку миротворення у взаємозв'язку миру та війни

Дослідження історико-філософських та методологічних основ взаємозв'язку миру та війни у розвитку соціального світу. Генезис соціально-філософського осмислення взаємозв'язку миру та війни у розвитку соціального світу. З'ясування понять: мир, війна, миротворення, умиротворення, війнотворення.

Методологічні принципи та підходи дослідження розвитку соціального світу у взаємозв'язку миротворення та війнотворення

Дослідження соціально-філософського змісту поняття «соціальний світ». Взаємозв'язок миротворення та війнотворення у соціальному світі. Вплив станів хаосу та порядку у державі на процес миротворення.

Змістовий модуль 2. Закономірний характер розвитку миротворення

Сутність процесів миротворення та війнотворення

З'ясування сутності та закономірного характеру розвитку соціального світу у взаємозв'язку миру та війни. Способи організації механізмів миротворення. Діалектика миру та війни як джерело розвитку соціального світу.

Феномен миротворення у соціальному світі

Формування устрою життя людей у відносинах суб'єктів миротворення. Суб'єкти та об'єкти миротворення. Процеси управління та самоорганізації у миротворенні.

Змістовий модуль 3. Особливості прояву миротворення та соціальної безпеки

Сучасне формування вимірів соціальної безпеки

Комплексний підхід до вивчення проблеми війни і миру у розрізі миротворення. Роль міжнародних організацій у досягненні соціальної безпеки держави. Концепція мироцентризму для забезпечення соціальної безпеки у державі.

Стан і детермінанти оптимізації розвитку соціальної безпеки

Класифікація миротворчих заходів. Стан розвитку соціальної безпеки. Культура миру та війни у дихотомії миротворення та війнотворення у сучасному світі.

Змістовий модуль 4. Європейська соціологія миротворення та соціальної безпеки

Рах Еуропа як соціальний феномен

Кращі європейські практики примирення. Європейський досвід для України. Концепція суспільної пам'яті у європейських студіях.

Роль європейських медіа у процесах суспільного примирення

Запобігання маніпуляціям та фейкам у миротворчих процесах. Теорії масової комунікації та дослідження миру. Адаптація ЗМІ для соціальної безпеки громадян.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	6	4		2		17		5	10	15
2	15	4	2		2		17		5	10	15
3	15	6	2		4		17		5	10	15
4	15	6	6				17		5	10	15
Усього за змістові модулі	60	22	14		8		68				60
Підсумковий семестровий контроль залік	30	-	-	-	-	-	-		-	-	40
Загалом	90								100		

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Історико-методологічні засади дослідження розвитку миротворення у взаємозв'язку миру та війни	2	
2	Методологічні принципи та підходи дослідження розвитку соціального світу у взаємозв'язку миротворення та війнотворення	2	
3	Сутність процесів миротворення та війнотворення	2	
4	Феномен миротворення у соціальному світі	2	
5	Сучасне формування вимірів соціальної безпеки	2	
6	Стан і детермінанти оптимізації розвитку соціальної безпеки	2	
7	Рах Еуропа як соціальний феномен	2	
Разом		14	

6. Темі семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Історико-методологічні засади дослідження розвитку миротворення у взаємозв'язку миру та війни	2	
2	Методологічні принципи та підходи дослідження розвитку соціального світу у взаємозв'язку миротворення та війнотворення	2	
3	Сутність процесів миротворення та війнотворення	2	
4	Феномен миротворення у соціальному світі	2	

5	Сучасне формування вимірів соціальної безпеки	2	
6	Стан і детермінанти оптимізації розвитку соціальної безпеки	2	
7	Рах Еуропа як соціальний феномен	2	
Разом		14	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Відповіді на семінарських заняттях	Дослідження історико-філософських та методологічних основ взаємозв'язку миру та війни у розвитку соціального світу. Генезис соціально-філософського осмислення взаємозв'язку миру та війни у розвитку соціального світу. З'ясування понять: мир, війна, миротворення, умиротворення, війнотворення.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 4-5 балів Неповна відповідь на питання семінару – 2-3 бали Неповна і нелогічна відповідь на питання семінару – 1 бал	5
	Теоретичне завдання – тест у системі moodle	за матеріалами семінарського заняття	Кількість правильних відповідей (1 питання – 1 бал) – усього 5 питань	5
	Практичне завдання – аналітичний огляд	Ділова гра « Рольова симуляція засідання ООН»	Аналіз логічний і структурований – 4-5 балів Недостатній обсяг чи недостатньо структуроване – 3 бали. Недостатньо структуроване та не достатній обсяг – 2 бали. Відсутня логіка та структура, замалий зміст – 1 бал.	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3	-	-	15

2	Відповіді на семінарських заняттях	Дослідження соціально-філософського змісту поняття «соціальний світ». Взаємозв'язок миротворення та війнотворення у соціальному світі. Вплив станів хаосу та порядку у державі на процес миротворення.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 4-5 балів Неповна відповідь на питання семінару – 2-3 бали Неповна і нелогічна відповідь на питання семінару – 1 бал	5
	Теоретичне завдання – тест у системі moodle	за матеріалами семінарського заняття	Кількість правильних відповідей (1 питання – 1 бал) – усього 5 питань	5
	Практичне завдання – аналітичний огляд	Робота у групі над кейсом «Функції комітету миру»	Аналіз логічний і структурований – 4-5 балів Недостатній обсяг чи недостатньо структуроване – 3 бали. Недостатньо структуроване та не достатній обсяг – 2 бали. Відсутня логіка та структура, замалий зміст – 1 бал.	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3	-	-	15
3	Відповіді на семінарських заняттях	З'ясування сутності та закономірного характеру розвитку соціального світу у взаємозв'язку миру та війни. Способи організації механізмів миротворення. Діалектика миру та війни як джерело розвитку соціального світу.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 4-5 балів Неповна відповідь на питання семінару – 2-3 бали Неповна і нелогічна відповідь на питання семінару – 1 бал	5
	Теоретичне завдання – тест у системі moodle	за матеріалами семінарського заняття	Кількість правильних відповідей (1 питання – 1 бал) – усього 5 питань	5

	Практичне завдання – аналітичний огляд	Сучасні тенденції у миротворчих процесах	Аналіз логічний і структурований – 4-5 балів Недостатній обсяг чи недостатньо структуроване – 3 бали. Недостатньо структуроване та не достатній обсяг – 2 бали. Відсутня логіка та структура, замалий зміст – 1 бал.	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3	-	-	15
4	Відповіді на семінарських заняттях	Комплексний підхід до вивчення проблеми війни і миру у розрізі миротворення. Роль міжнародних організацій у досягненні соціальної безпеки держави. Концепція мироцентризму для забезпечення соціальної безпеки у державі	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 4-5 балів Неповна відповідь на питання семінару – 2-3 бали Неповна і нелогічна відповідь на питання семінару – 1 бал	
	Теоретичне завдання – тест у системі moodle	за матеріалами семінарського заняття	Кількість правильних відповідей (1 питання – 1 бал) – усього 5 питань	5
	Практичне завдання – аналітичний огляд	Дебати «Досвід конфліктів у історичному контексті для подолання сучасних і майбутніх протистоянь»	Аналіз логічний і структурований – 4-5 балів Недостатній обсяг чи недостатньо структуроване – 3 бали. Недостатньо структуроване та не достатній обсяг – 2 бали. Відсутня логіка та структура, замалий зміст – 1 бал.	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3	-	-	15
	Відповіді на семінарських заняттях	Класифікація миротворчих заходів. Стан розвитку соціальної безпеки. Культура миру	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару –	5

		та війни у дихотомії миротворення та війнотворення у сучасному світі. Кращі європейські практики примирення. Європейський досвід для України. Концепція суспільної пам'яті у європейських студіях.	4-5 балів Неповна відповідь на питання семінару – 2-3 бали Неповна і нелогічна відповідь на питання семінару – 1 бал	
	Теоретичне завдання – тест у системі moodle	за матеріалами семінарського заняття	Кількість правильних відповідей (1 питання – 1 бал) – усього 5 питань	5
	Практичне завдання – аналітичний огляд	Запобігання маніпуляціям та фейкам у миротворчих процесах	Аналіз логічний і структурований – 4-5 балів Недостатній обсяг чи недостатньо структуроване – 3 бали. Недостатньо структуроване та не достатній обсяг – 2 бали. Відсутня логіка та структура, замалий зміст – 1 бал.	5
				15
Усього за змістові модулі контр. заходів	12	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Тестування у системі moodle за курсом	Питання для підготовки: 1. Дослідження історико-філософських та методологічних основ взаємозв'язку миру та війни у розвитку соціального світу. 2. Генезис соціально-філософського осмислення взаємозв'язку миру та війни у розвитку соціального світу. 3. З'ясування понять:	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 1 бал) – усього 20 питань.	20

		<p>мир, війна, миротворення, умиротворення, війнотворення.</p> <p>4. Дослідження соціально- філософського змісту поняття «соціальний світ».</p> <p>5. Взаємозв'язок миротворення та війнотворення у соціальному світі.</p> <p>6. Вплив станів хаосу та порядку у державі на процес миротворення.</p> <p>7. З'ясування сутності та закономірного характеру розвитку соціального світу у взаємозв'язку миру та війни.</p> <p>8. Способи організації механізмів миротворення.</p> <p>9. Діалектика миру та війни як джерело розвитку соціального світу.</p> <p>10. Формування устрою життя людей у відносинах суб'єктів миротворення.</p> <p>11. Суб'єкти та об'єкти миротворення.</p> <p>12. Процеси управління та самоорганізації у миротворенні.</p> <p>13. Комплексний підхід до вивчення проблеми війни і миру у розрізі миротворення.</p> <p>14. Роль міжнародних організацій у досягненні соціальної безпеки держави.</p> <p>15. Концепція мироцентризму для забезпечення соціальної безпеки у державі.</p> <p>16. Класифікація миротворчих заходів.</p> <p>17. Стан розвитку соціальної безпеки.</p> <p>18. Культура миру та війни у дихотомії миротворення та війнотворення у</p>		
--	--	---	--	--

		<p>сучасному світі.</p> <p>19. Кращі європейські практики примирення.</p> <p>20. Європейський досвід для України.</p> <p>21. Концепція суспільної пам'яті у європейських студіях.</p> <p>22. Запобігання маніпуляціям та фейкам у миротворчих процесах.</p> <p>23. Теорії масової комунікації та дослідження миру.</p> <p>24. Адаптація ЗМІ для соціальної безпеки громадян.</p>		
	Практичне завдання – індивідуальне дослідницьке завдання	<p>Індивідуальне дослідницьке завдання полягає у написанні проекту.</p> <p>Теми проектів за вибором:</p> <p>Віртуалізація глобальних і локальних конфліктів у ЗМІ і соціальних мережах.</p> <p>Ідентифікація суб'єктів війни і миру та їх репрезентація у ЗМІ.</p> <p>Боротьба за мир і правду в епоху конфліктів пост-правди.</p>	<p>Індивідуальне дослідницьке завдання оцінюється за бальною шкалою, максимальна кількість балів за таку роботу – 20 балів. З них наявність чіткого, логічного змісту оцінюється у 5 балів, наявність списку використаних джерел із наявністю посилань на такі джерела у тексті роботи оцінюється у 5 балів, оригінальний текст роботи, авторське бачення теми – становить 10 балів.</p>	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9.Рекомендована література

Основна:

1. Арместо Ф. Цивилизации / пер. с англ. Д. Арсеньева, О. Колесникова. Москва : ООО «Издательство АСТ», 2009. 764 с.
2. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности : Трактат по социологии знания / пер. Е. Руткевич. Москва : Моск. филос. фонд и др., 1995. 323 с.
3. Воеводин А. И. Стратегемы – стратегии войны, манипуляции, обмана. Москва : Изд. группа «Эт Сетера», 2004. 304 с.
4. Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / пер. с англ. Москва : Издательство «Весь Мир», 2004. 120 с.
5. Гоббс Т. Сочинения : в 2 т. / сост. В. В. Соколов; пер. с лат. и англ. Н. Федорова, А. Гутермана. Москва : Мысль, 1989 - 1991. Т. 2 : Левиафан, или Материя, форма и власть государства церковного и гражданского, 1991. 623 с.

6. Кант И. Собрание сочинений : в 8 т. / под общ. ред. А. В. Гулыги. Москва : ЧОРО, 1994. Т. 7 : К вечному миру. Спор факультетов. Антропология. Успехи метафизики. 494 с. (Мировая философская мысль).
7. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні / за заг. ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 179 с.

Додаткова:

1. Ницше Ф. Воля к власти : опыт переоценки всех ценностей / пер. с нем. Е. Герцык и др. Москва : Культурная Революция, 2005. 880 с.
2. Павленко І. О. Феномен розвитку соціального світу у вимірі взаємозв'язку миру та війни : монографія. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 201 с.
3. Руссо Ж. Ж. Об Общественном договоре, или Принципы политического Права / пер. с фр. А. Д. Хаятина, В. С. Алексеева-Попова. Москва : КАНОН-пресс ; Кучково поле. 1998. 416 с.
4. Сунь-цзы, У-цзы. Трактаты о военном искусстве / пер. с кит., предисл. и коммент. Н. И. Конрада. Москва : ООО «Издательство АСТ» ; Санкт-Петербург : Terra Fantastica, 2002. 558 с.
5. Тоффлер Э., Тоффлер Х. Война и антивоина: что такое война и как с ней бороться. Как выжить на рассвете XXI века / Э. Тоффлер,. Москва : АСТ ; Транзиткнига, 2005. 412, [4] с. (Philosophy)

Інформаційні джерела:

1. Устав Организации Объединенных Наций. Гл. VII : Действия в отношении угрозы миру, нарушений мира и актов агрессии. Ст. 51. *Организация Объединенных Наций*. URL: <http://www.un.org/ru/documents/charter/chapter7.shtml>
2. PRIO Annual Peace Address. URL: <http://www.prio.org/Peace-Address>
3. Stockholm International Peace Research Institute. URL: <http://www.sipri.org>